

Казимирович О.В.

студентка,

Львівський національний університет імені Івана Франка

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

В сучасних економічних умовах вітчизняні підприємства в галузі промисловості відчують нестачу в коштах для проведення інвестиційної діяльності на достатньому для стабільного функціонування рівні. Наслідком цього є значний фізичний і моральний знос основних фондів та відповідно неможливість впровадження нових технологій, що призводить до ще більшого відставання наших підприємств від рівня розвитку суб'єктів господарювання інших європейських країн.

В останні роки в економіці України спостерігаються дестабілізуючі структурні деформації, які викликані політичною та економічною нестабільністю. Підприємства не можуть забезпечити свій стабільний розвиток за рахунок власних коштів і потребують притоку інвестиційних ресурсів. Стратегічними завданнями з боку держави є створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення конкурентоздатності економіки України. Залучення і використання інвестиційних ресурсів характеризується не тільки потенційним збільшенням доходів інвестора і реципієнта інвестицій, але і також наявністю інвестиційних ризиків. З тим, щоб інвестор був готовий вкласти власні тимчасово вільні грошові кошти або фінансові ресурси в об'єкт інвестування, даний об'єкт повинен характеризуватися певним рівнем привабливості або інвестиційної активності [1].

Більшість підприємств промисловості у зв'язку із браком коштів вважають за доцільне не оновлювати основні засоби, а обмежуватись лише їх модернізацією, ремонтом та завантаженням на повну потужність недостатньо продуктивних. Затримка оновлення виробничих потужностей збільшує розрив між можливостями вітчизняних виробників та їх конкурентів, поглиблює технологічне відставання від світових лідерів. Частка застарілого устаткування в окремих галузях промисловості становить 60–70 %.

Теоретично в ефективній інвестиційній діяльності українських підприємств зацікавлена значна кількість сторін: керівництво, інвестори, персонал, клієнти, постачальники й підрядники, державні органи, суспільство в цілому. На практиці підприємства змушені здійснювати інноваційно-інвестиційну діяльність на власний страх і ризик, а у разі стабільного ведення бізнесу взагалі відмовлятися від них. Логіка досить проста: якщо є прибуток, навіщо щось змінювати й створювати собі проблеми. Складні відносини у вітчизняних умовах складаються також між розробниками й винахідниками, з одного боку, та потенційними інвесторами (або безпосередньо підприємствами) – з іншого. Негативним фактором у цьому процесі є взаємна недовіра [2].

Інвестиційний потенціал підприємств суттєво різниться залежно від видів економічної діяльності. Надмірна концентрація наявних доходів у секторі фінансових корпорацій порушує рівновагу між доходами підприємств і фінансових корпорацій, що знекровлює реальний сектор економіки, обмежуючи можливості функціонування та розширеного відтворення у сфері виробництва. Галузі з виробництва кінцевих продуктів з високою доданою вартістю функціонують в умовах низької рентабельності й не можуть формувати ресурси розширеного відтворення. Зокрема, найвищий рівень рентабельності операційної діяльності серед видів промислової діяльності в 2015 р. має добувна галузь (6,1%) на противагу машинобудуванню (3,1%), виробництво хімічних речовин і хімічної продукції (-15,3%), металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування (0,6%) [3].

Аналіз інвестицій в основний капітал підприємств промисловості протягом 2010-2015 рр. свідчить про їх зменшення, зокрема, у 2014 р. та 2015 р. порівняно з 2013 роком на 18,3% та 16,9% відповідно, що фактично повернуло їх розміри до рівня 2012 р. Тоді, як до 2014 р. зберігалась позитивна тенденція щодо збільшення капітальних інвестицій. Таке зменшення інвестицій в основний капітал пов'язане з кризовою ситуацією в економіці країни, загалом.

Разом з цим, відбулись зміни і за окремими видами промисловості, зокрема, інвестиції у добувну промисловість за останні роки суттєво зменшились на 41,4% порівняно з рівнем 2011 року. Інвестиції в переробну промисловість не зазнали такого значного падіння і їх розмір впродовж проаналізованих років залишався на стабільному рівні без різких спадів, а у 2015 р. навіть збільшився до 46219 тис. грн., що на 9% більше за рівень попереднього року. Динаміка капітальних інвестицій промисловості загалом, а також в розрізі видобувної та переробної промисловості відображена на рис. 1.

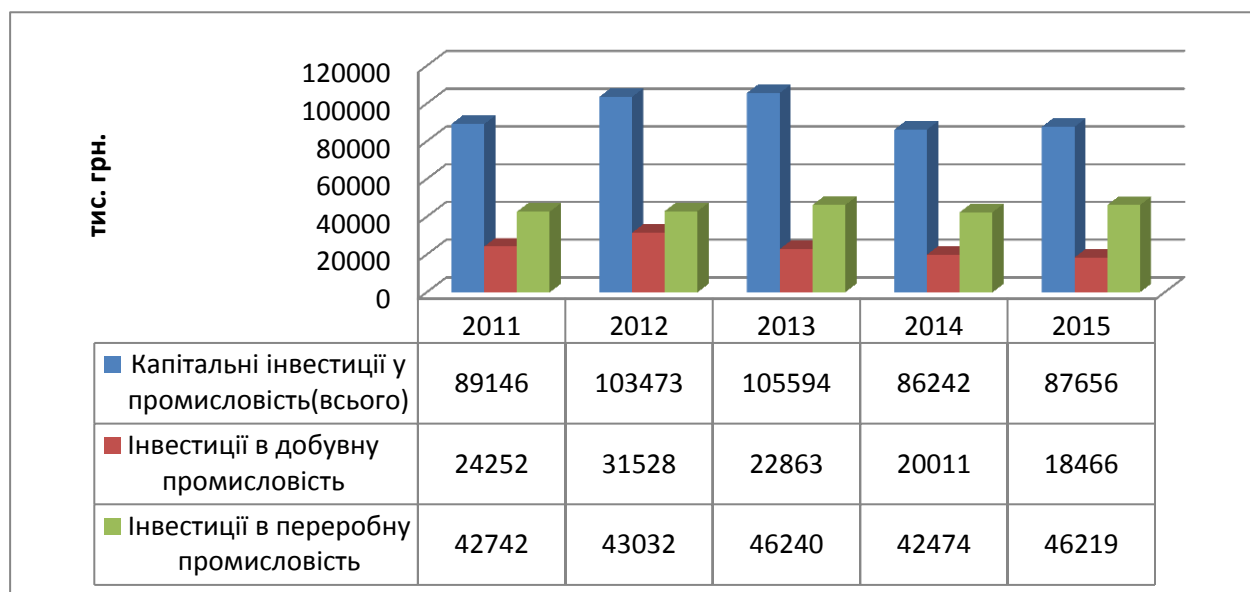

Рис. 1. Динаміка капітальних інвестицій вітчизняних підприємств

Джерело: розроблено автором за даними [4]

Загалом, можна зазначити, що існують певні обмеження для стабільної позитивної динаміки інвестиційної активності вітчизняних промислових підприємств, а саме:

- Макроекономічні: залежність української економіки від експортоорієнтованих низько- та середньотехнологічних галузей з низькою часткою доданої вартості, чутливих до цінових шоків; нестійкість процесу відновлення світових потоків прямого іноземного інвестування в національну економіку; зростання загального державного та гарантованого державою боргу України, висока залежність від залучення зовнішніх фінансових ресурсів, що знижує рейтинги інвестиційної привабливості країни; вразливість української валюти від зовнішніх шоків внаслідок її залежності від динаміки експорту та змін споживчих настроїв на зовнішніх сировинних ринках на тлі невизначеності розвитку світової економіки; обмеженість банківського кредитування.

- Мікроекономічні: погіршення фінансових результатів підприємств на фоні скорочення державного фінансування, що негативно позначається на можливостях самофінансування інвестиційного розвитку підприємств; застосування застарілих норм амортизації для більшості основних засобів, спрямування амортизаційних фондів на поточне споживання, відсутність накопичення власних коштів для модернізації виробництва; обмеженість та неефективне використання нематеріальних активів; зростання частки простроченої кредиторської заборгованості підприємств, що використовується як альтернативне джерело обмеженому банківському кредитуванню; згортання емісійної діяльності підприємств через низьку інвестиційну привабливість вітчизняних емітентів, поступову реорганізацію акціонерних товариств в інші організаційно-правові форми, переважно в товариства з обмеженою відповідальністю та неможливість з боку підприємств, створених в процесі приватизації та корпоратизації, підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу; недотримання прав міноритарних акціонерів щодо участі в управлінні товариством, отримання достовірної інформації про діяльність акціонерного товариства, розподіл дивідендів за підсумками діяльності товариств та неможливість перевірити правдивість такої інформації, а відтак – впливати на формування інвестиційної стратегії підприємства [3].

Як підсумок до проведеного дослідження, можна зазначити, що у сфері інвестиційної діяльності промислових підприємств України спостерігаються суттєві відтворювальні деформації інвестиційного процесу. В покращенні загальної ситуації повинна бути зацікавлена, в першу чергу, сама держава застосовуючи таку політику, яка сприяла б значному збільшенню обсягу інвестицій та його спрямування насамперед на технологічне оновлення існуючих виробничих потужностей, а також створення нових виробництв.

Список використаних джерел:

1. Коритько Т. Ю. Оцінка інвестиційної активності промислових підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.evd-journal.org/download/2016/3\(45\)/pdf/17-Korytko.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2016/3(45)/pdf/17-Korytko.pdf).

2. Сибирка Л. А., Корівчак А. М. Управління інвестиційною діяльністю українських підприємств в умовах глобальної економічної турбулентності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/02/Nvuumevcg_2016_73__22.pdf.

3. Кравченко О. В. Оцінка інвестиційної активності промислових підприємств в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3269>.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.